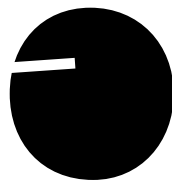
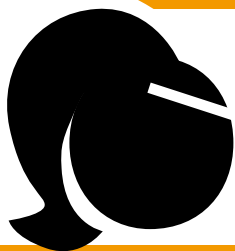
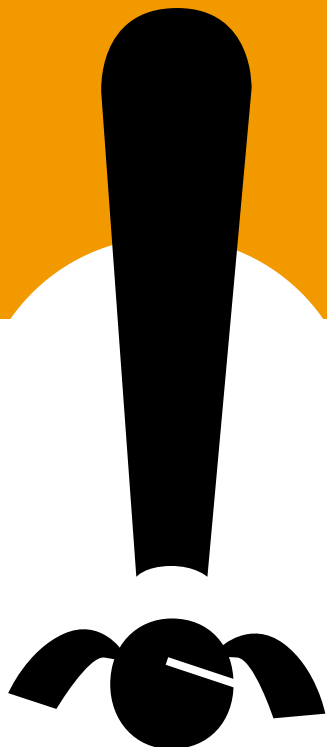

**КАК
ДА ЗАЩИТИМ
ДЕЦАТА ОТ
СЕКСУАЛНА
ЗЛОУПОТРЕБА?**

НАРЪЧНИК ЗА РОДИТЕЛИ И ПРОФЕСИОНАЛИСТИ

Copyright © 2010 Nobody's Children Foundation
Фондация „Ничии деца“

Институт по социални дейности и практики
София 1000
ул. „Княз Борис I“ №78, ет. 2
тел.: +359 2 852 4713

Фондация „Ничии деца“
03 – 926 Варшава, ул. Валечних 59
03 – 926 Warszawa, ul. Walecznych 59
тел.: (22) 616 02 68; fdn@fdn.pl; www.fdn.pl

Набор и графично оформление:
Грей България
www.grey.bg

ISBN 978-954-2956-01-3

Разпространява се безплатно.

Защо трябва да знаем колкото се може повече за явлението
сексуална злоупотреба с деца.....2

Какво значи сексуална злоупотреба с деца.....3

Видове злоупотреба

Законодателна рамка

Извършители на сексуална злоупотреба с деца.....7

Кой злоупотребява сексуално с деца

Защо хората извършват сексуална злоупотреба с деца

Как действат извършителите на сексуална злоупотреба с деца

Симптоми и последствия от сексуалната злоупотреба с дете.....12

Дългосрочни последствия от сексуалната злоупотреба
в детството.....15

Какви сексуални прояви са нормални за децата.....17

Сексуална злоупотреба с деца чрез интернет.....19

Опасни контакти - прелъстяване на деца в интернет

Кибернасилие

Вредно съдържание - порнография

Как да се предотврати сексуалната злоупотреба с деца чрез интернет?

Мога ли да осигуря безопасност на моето дете.....24

Когато детето е било жертва на сексуална злоупотреба.....27

Как да помогнеш на детето?

Ако искаш да знаеш повече

.....29

Защо трябва да знаем колкото се може повече за явлението сексуална злоупотреба с деца?

Сравнително наскоро започнахме да осъзнаваме колко разпространено е явлението сексуална злоупотреба и колко дълбоко наранява децата, които стават негова жертва.

През 2010 г. всяко 3-то дете в България е станало жертва на физическо насилие, а всяко 8-мо – на сексуално. Данните, предоставени от ДАЗД, показват, че общият брой случаи на насилие над деца, по които са работили социалните работници от отдел “Закрила на детето” в страната през миналата година, е 2155.

Въпреки разпространеното мнение на мнозина, че сексуалното насилие е дело на непознати, в повечето случаи извършителите на сексуалната злоупотреба с деца са хора, добре познати на детето – например роднини или приятели на семейството.

Научаването за злоупотребата с детето обикновено предизвиква у нас емоции като съчувствие, загриженост, желание да окажем помощ. Също така може да изпитаме гняв, безсилие и страх. Още по-тежки емоции изпитваме, когато мислим за извършителите. Породените чувства на отвращение, бяс, отблъскване могат да ни накарат естествено да отбягваме мислите за тези хора и да не искаме да знаем начина, по който те действат. Всъщност би трябвало да знаем колкото се може повече за извършителите на сексуалната злоупотреба, за да можем ефикасно да предпазваме децата.

За да осигурим безопасност на децата, трябва да знаем как да ги информираме за опасностите и какви ситуации и поведение на децата трябва да ни тревожат.

Трябва да помним, че децата не са в състояние сами да възпрат извършителите на сексуалната злоупотреба. Ние, възрастните, трябва да знаем как да постъпим, когато подозираме, че детето е жертва на сексуална злоупотреба.

Настоящата брошура е създадена, за да могат възрастните по-ефикасно да защитават децата и да им помагат. Най-важната информация, която се съдържа в брошурата, се отнася за следното: какви ситуации и сигнали трябва да предизвикват тревога у нас, към кого трябва да се обърнем за съвет или помощ, а също така къде трябва да съобщаваме за случаите на сексуална злоупотреба с деца.

ВАЖНО ДА СЕ ПОМНИ!

25% от жените и **8%** от мъжете са преживели сексуална злоупотреба в детството си (Световна здравна организация, 2001 г.).

Най-голям риск от сексуална злоупотреба заплашва децата на възраст **8-12 години** – периодът, който предхожда пубертета на детето.

Сексуалната злоупотреба с детето може да продължи много години, понякога **дори до пълнолетие**.

Повечето случаи на сексуална злоупотреба с деца **никога не се разкриват**.

Какво значи сексуална злоупотреба с деца?

Сексуалната злоупотреба с деца **означава сексуална активност с участието на дете, предприета от възрастен човек, малолетен или от дете, когато извършителят има възрастово, физическо или интелектуално предимство над своята жертва.**

Когато възрастно лице започва сексуална активност с участието на дете, тогава можем да говорим за сексуална злоупотреба с дете, което е престъпление независимо от обстоятелствата. Когато в сексуалната активност участва друго дете или тийнейджър, тогава ситуацията не винаги е еднозначно ясна. Между децата някои видове сексуално поведение могат да бъдат форма на забава, израз на собствената сексуалност, а не сексуална злоупотреба.

В следващата част на брошурата (в подраздел „Когато деца злоупотребяват сексуално с други деца“) се съдържа информация, която помага да се прецени дали дадено сексуалното поведение на децата може да се смята за сексуална злоупотреба.

Детето е жертва на сексуална злоупотреба, когато е ангажирано във физически контакт със сексуален характер, но също така е жертва на злоупотреба и когато – без такъв контакт – детето е предмет на активност със сексуален характер.

Злоупотребяващо сексуално поведение към децата – с физически контакт:

- докосване на гениталиите на детето (пенис, тестисули, вагина, гърди или анус) с цел да се изпита сексуално удоволствие от извършителя или по друг повод, който не е свързан с грижите за него;
- принуждаване на детето да докосва гениталиите на друго лице или да участва в сексуални „игри“;
- принуждаване на детето да мастурбира;
- проникване — вкарване на предмети или части на тялото (например пръсти, език или пенис) във вагината, влагалището, устата или ануса.

Злоупотребяващо сексуално поведение към децата – без физически контакт:

- показване на порнографски материали на детето;
- показване на детето на свои гениталии или гениталии на друго лице;
- разголване на детето, което не е свързано с грижите за него;
- фотографиране на детето в сексуални пози;
- насърчаване на детето да наблюдава или да слуша сексуални актове - на живо или възпроизвеждани (например от DVD, от интернет);
- провеждане на разговори с детето с еротично съдържание, което излиза извън рамките на сексуалното образование.

В нашето законодателство няма определение на престъплението „сексуалната злоупотреба с дете“. В Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето е посочено съдържанието на термина „сексуално насилие“ като „използване на дете за сексуално задоволяване“. С извършването на сексуална експлоатация или сексуално насилие над деца се осъществява и определен състав на престъпление по смисъла на Наказателния кодекс.

Правната уредба на сексуалните престъпления по действащия в момента в България Наказателен кодекс се съдържа в Особената част на НК, глава II, раздел VIII – „Разврат“.

В Наказателния кодекс се съдържа уредба на традиционно извършваните сексуални престъпления срещу деца – изнасилване; извършване на блудствени действия; производство, притежание или разпространение на порнографски материали, за направата на които са използвани деца; детска проституция.

Чл. 151 ал. 1 от Наказателния кодекс урежда полово сношение с малолетно лице, ненавършило 14-годишна възраст. Предвиденото наказание в този случай е лишаване от свобода от две до шест години.

Трябва да се знае, че съгласието на малолетното дете не изключва наличието на такова престъпление, т.е. престъплението е извършено, независимо от това дали детето е изразило съгласие за сексуални действия или не.

Чл. 152 от Наказателния кодекс урежда изнасилването – съвкупяване с лице от женски пол, лишено от възможност за самоотбрана, и то без негово съгласие; или принудено към това със сила или заплашване; или след като е приведено в безпомощно състояние. За изнасилване на малолетна - ненавършила четиринадесет години - е предвидено наказание лишаване от свобода от 10 до 20 години. За изнасилване на непълнолетна – ненавършила 18 години - наказанието е лишаване от свобода от 3 до 10 години.

Блудството с малолетно дете е уредено в **чл. 149** от Наказателния кодекс, като е предвидено наказание лишаване от свобода от 1 до 6 години за лице, което извърши действие с цел да възбуди или удовлетвори полово желание без съвкупление с лице, ненавършило 14-годишна възраст.

В нашия Наказателен кодекс са криминализирани също умишлено предоставяне на порнографски материали на лице, ненавършило 16-годишна възраст; използването на услугите на дете, ненавършило 18 години, което проституира; организирането на порнографски дейности с участие на деца, ненавършили 18 години; склоняването на дете, ненавършило 14-годишна възраст, по какъвто и да е начин да присъства на актове на сексуално насилие или на сексуални актове, без да е необходимо да участва в тях; набирането и принуждаването на деца, ненавършили 18-годишна възраст, да извършват сексуални актове.

ИЗВЪРШИТЕЛИ НА СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА С ДЕЦА

Кой злоупотребява сексуално с деца?

Невъзможно е да се опише типичният извършител на сексуална злоупотреба или педофилия. Такива лица по външен вид не се различават от другите хора. Те могат да произхождат от всякакви социални слоеве и от произволна професионална група. Понякога заемат влиятелни длъжности, правят впечатление на уважавани членове на обществото. Те могат да злоупотребяват сексуално със собствените си деца или с познати деца от своето обкръжение. Могат също така да установяват сексуален контакт и с напълно непознати деца.

ВАЖНО ДА СЕ ПОМНИ!

В 80% от случаите на сексуална злоупотреба детето познава извършителя.

Извършителите на сексуална злоупотреба в семейството биват бащи, партньори в живота на майките, втори бащи, братя, вуйчовци, братовчеди, дядовци. Извършителите на сексуалната злоупотреба в семейството могат да бъдат и жени - включително и майките.

Децата често изпитват противоречиви чувства като реакция на сексуалната злоупотреба, чийто извършител е лице, на което се доверяват като на свой настойник. Децата не винаги разбират, че това, което им се случва, е нещо нередно.

Извършителите на сексуална злоупотреба с деца често пъти изглеждат мили, сърдечни и грижовни към децата.

Те изграждат близки отношения и злоупотребяват с тях, ползвайки се от доверието им - така избягват подозрения или разобличаване.

Трудно може да се повярва, че този, когото познаваме, а дори и обичаме - може да бъде извършител на сексуална злоупотреба с деца. Това обаче се случва, затова сме длъжни да знаем на какво да обръщаме внимание и как можем да опазим децата.

Защо хората извършват сексуална злоупотреба с деца?

Едно от сексуалните нарушения се изразява в **изпитване на физическо привличане към деца на възраст преди периода на съзряване (пубертет)**. Това нарушение се нарича педофилия. Педофилите са хора, които проявяват склонност към сексуални контакти с такива деца.

Важно е да се знае, че относително малък е процентът на извършителите на сексуална злоупотреба, които при психологично изследване показват наличие на „педофилска компонента“ в личността си.

Някои хора, въпреки че не са педофили и обикновено водят сексуален живот с други възрастни, злоупотребяват сексуално с деца. Чувството им за собствена непълноценност или някакви физически недъзи са причина те да установяват сексуален контакт с дете, тъй като се страхуват, че няма да бъдат възприети от възрастна партньорка/партньор.

Част от извършителите на сексуалната злоупотреба с деца правят това, за да изпитат усещане за власт и контрол, каквото им липсва във връзките с възрастните партньори. При подобен тип случаи сексуалната злоупотреба може да възникне и поради невъзможност да се контролира собственото поведение, например под влияние на алкохол.

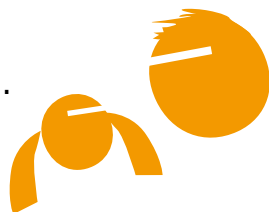
Някои от извършителите на сексуална злоупотреба с деца са хора, които в детството сами са изпитали върху

себе си такава злоупотреба или насилие. Статистиките обаче показват, че повечето хора, които в детството си са били обект на сексуално насилие, никога не извършват такива деяния в живота си като възрастни.

Различни са причините, поради които хората могат да се решат да установяват сексуални контакти с деца. Нито една от тези причини не може да бъде оправдание за извършителя. Независимо от това какви са причините за сексуалната злоупотреба, такова преживяване е травма за детето и може да повлияе върху него през целия му по-нататъшен живот.

Как действат извършителите на сексуална злоупотреба с деца ?

Извършителите на сексуална злоупотреба често пъти полагат големи усилия, за да се сближат с децата и да спечелят тяхното доверие. Те също така обичайно оказват силен натиск върху децата, за да запазят в тайна сексуалната злоупотреба.

Избор на жертва

Възможно е извършителите да избират само момиченца или момченца или пък деца от двата пола, възможно е да имат предпочитания към деца в определена възраст или да бъдат заплаха за всички деца. Могат да имат предпочитание към конкретно дете, като му обръщат особено голямо внимание или го обсипват с приятни изненади, за да си създадат удобен случай за сексуална злоупотреба. В някои случаи извършителите третират особено грубо децата, жертва на сексуална злоупотреба, и ги представят в лоша светлина, за да не им се вярва, когато сексуалното насилие бъде разкрито.

Съблазняване на децата

Съблазняването на детето от извършителя е процес на изграждане на връзка на доверие с намерение да бъде злоупотребено с детето за сексуални цели. Понякога сексуалната злоупотреба с детето се предхожда от процес на продължителни приготовления. Извършителят може да оказва на детето особено внимание, а поведение, което първоначално прави впечатление на обичаен начин за проява на нежност към детето (например прегръщане), може да се превърне в докосване със сексуален характер. Някои извършители въобще не съблазняват децата, а ги подлагат на сексуална злоупотреба, без да установяват никакви взаимоотношения с тях, и действат с физическа сила.

Извършителите могат да прелъстяват деца във всякакви ситуации, при които влизат в контакт с тях - в семейството, по време на занимания за отдых и почивка, музикални, спортни или религиозни занимания, а също така посредством интернет или мобилните телефони.

Опитва се да стане част от семейството

Понякога извършителят създава близки отношения със семейството на детето - чрез приятелство или брак. Например той може да се сближи с родител, който има проблеми и който не може да се справи със собственото си дете. Самотните родители с деца са особено силно изложени на такива подмолни действия. Извършителят може да предложи подкрепа, например като установи интимна връзка с майката или настойничката на детето, подпомагайки я финансово, или пък да стане член на семейството и да се нанесе да живее в нейния дом. След това извършителят започва да изгражда близки отношения с детето (или децата), с което възнамерява да злоупотреби сексуално.

Запазване на тайната

Сексуалната злоупотреба почти винаги се осъществява **тайно**. Останалите възрастни членове на семейството –

включително и другият от родителите, ако неговият партньор е извършителят - обикновено не подозират, че става нещо нередно. Затова детето често пъти се чувства объркано - не знае на кого да разкаже за случващото се, нито как да го направи.

За да запази своите действия в тайна, **извършителят може да използва естествения страх на детето, неговата свенливост или чувство за вина** за това, което се е случило. Често пъти принуждава детето да мълчи, като прилага заплахи и наказания. Случва се децата да бъдат подкупвани. Може също така да убеди детето, че това, което му се случва, е нещо нормално. Често пъти извършителите успяват да внушат на детето, че по някакъв начин то е отговорно за сексуалната злоупотреба, на която е подложено.

По какво може да се познае, че някой възнамерява сексуално да злоупотреби с дете?

Няма прост отговор на този въпрос, но родителите трябва внимателно да наблюдават всеки, който посвещава изключително внимание на тяхното дете, например:

- обсипва детето с подаръци, играчки или дребни сувенири;
- кани детето на екскурзии и ваканционни пътувания;
- търси удобни случаи, за да пребивава насаме с детето.

Родителите са длъжни винаги най-старателно да проверяват хората, които ще имат контакт с тяхното дете без страничен надзор. Трябва да се постараят да получат колкото се може повече информация за наставниците или други лица, които са поканени да водят занимания с детето или които сами предлагат такава помощ.

Родителят може да попита ръководството на детската ясла или детската градина по какъв начин тяхното заведение подбира своя персонал и доброволните сътрудници, а също така какви действия предприемат, за да осигурят безопасност на децата.

**НИКОГА НЕ ОСТАВЯЙ ДЕТЕТО С НЯКОГО,
НА КОГОТО НЯМАШ ДОВЕРИЕ!**

СИМПТОМИ И ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ СЕКСУАЛНАТА ЗЛОУПОТРЕБА С ДЕТЕ

Децата могат да реагират на сексуалната злоупотреба по различен начин, който зависи от: тяхната възраст, индивидуални особености или от характера на самото събитие.

Единствените сигурни показатели за сексуална злоупотреба са: бременността, венерическите заболявания и наличието на сперматозоиди във влагалището или ануса. Другите симптоми, които могат да имат връзка със сексуалната злоупотреба, могат да се проявят и при други стресови събития в живота на детето, такива като: развод на родителите, смърт на член от семейството, на приятел или на любимо животно, проблеми в училище. Ако бъдат забелязани някои от тези неспецифични симптоми у детето, това трябва да бъде сигнал, който да ни накара по-внимателно да анализираме ситуацията и да си зададем съответните въпроси.

Предупредителни сигнали в поведението на детето, които могат да подсказват, че е налице сексуална злоупотреба.

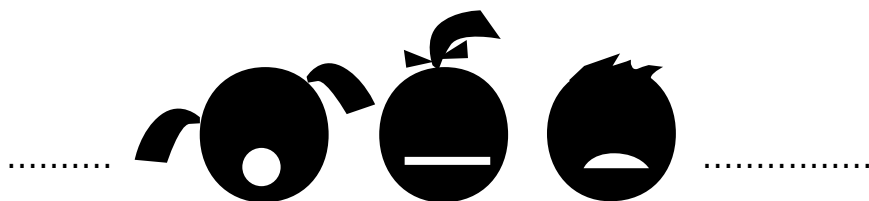
Дете, което е подложено на сексуална злоупотреба, може да има следните прояви:

- започва да избягва да остава насаме с някого от членовете на семейството;
- проявява неочакван страх от някакво възрастно лице или не иска да контактува с него;
- опитва се да каже за сексуалната злоупотреба по косвен начин — с помощта на намеци и подсказвания — така например може да спомене, че някой го е помолил да пази тайна или задава изпълнени с тревога въпроси относно разпадането на семейството или въпрос като „Дали могат да отведат татко от къщи?“;
- описва поведението на някакво възрастно лице, което подсказва, че въпросното лице се опитва да съблазни детето с намерение да злоупотреби сексуално с него;
- детето изглежда потиснато и затворено в себе си; оплаква се от физически болки, които не намират медицинско основание;
- има проблеми със съня;
- проявява оплаквания, които подсказват за сексуална злоупотреба - например болки около влагалището или ануса;
- не иска да ходи на училище или пък неочаквано губи способност да съсредоточава вниманието си и започва да има проблеми с учението;
- започва да се държи агресивно;
- проявява нетипично сексуално поведение — публично мастурбира, употребява нови

определения за сексуалните действия или за интимните части на тялото, проявява сексуални познания, което не очакваш от дете.

Нивото на проява на симптоми като: страх, депресия, прояви на посттравматичен стрес, проблеми в училище, проблеми с успеваемостта, себедеструктивно поведение или соматични симптоми у децата, които са били подложени на сексуална злоупотреба, е различно при различните деца.

Повече симптоми се забелязват при по-големите деца, отколкото при по-малките, като техният характер е различен при момчетата и при момичетата. Броят и дълбочината на симптомите зависят от това: как е протекла сексуалната злоупотреба с детето – например, наличие или не на проникване; кой е бил неговият извършител – близък или непознат; употребена ли е сила; каква е била честотата на сексуални контакти с детето; какво е било тяхното времетраене. Повече симптоми се срещат при деца, чиито родители/настойници не са им оказали подкрепа.

ВАЖНО ДА СЕ ПОМНИ!

Последствия от сексуална злоупотреба в детството са установени в около:

6% от диагностицираните случаи на депресия;

6% от случаите на зависимост от алкохол или наркотици;

8% от опитите за самоубийство;

10% от случаите на страхови състояния;

27% от случаите на посттравматичен стрес (Световна здравна организация, 2006).

ДЪЛГОСРОЧНИ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА В ДЕТСТВОТО

Много деца, които са станали жертва на сексуална злоупотреба, не са преживели последствията от това нито в детството си, нито в живота си като възрастни. При известна част от жертвите симптомите, които са се появили непосредствено след злоупотребата, затихват и изчезват с течение на времето, но при други се забелязва засилване на симптомите.

Една от най-често проявяваните последици от групата на дългосрочните негативни ефекти от сексуалната злоупотреба, е **депресията**. Установено е също така, че възрастните, които са били жертва на сексуална злоупотреба в детството си, по-често от другите проявяват автоагресивно поведение, предприемат суицидни опити, живеят в състояние на хроничен страх. Смущенията в психическото здраве намират израз в соматични симптоми като нарушен сън и нарушен апетит, анорексия или булимия.

В резултат на сексуална злоупотреба в детството често пъти се формират негативната представа за себе си и ниската самооценка. Чувството на стигматизация,

безсилие и изолираност се поддържа у жертвите на сексуалната злоупотреба дори като възрастни, особено когато извършителят е бил член на семейството.

Често пъти жертвите на сексуална злоупотреба в детството като възрастни могат да имат проблеми в сексуалния живот и в частност невъзможност да изпитват удоволствие от него.

Когато деца злоупотребяват сексуално с други деца

По-големите деца и тийнейджърите също така биват извършители на сексуална злоупотреба с деца, въпреки че понякога трудно може да се различи сексуалната злоупотреба от невинните игри и забави. Някои сексуални прояви са нормални сред децата в определена възраст, но има някои предупредителни сигнали, които трябва да повишат нашата бдителност, ако ги забележим по време на сексуалните забавления на децата. Ето няколко обстоятелства, на които трябва да се обърне внимание:

Възраст: Дали едното от децата (тийнейджърите) е с няколко години по-възрастно от другото?

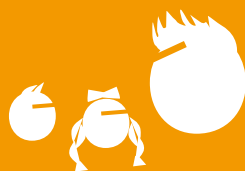
Статут: Дали едното от децата (тийнейджърите) заема привилегировано положение в наблюдаваното забавление — например дали е настойник, лидер в младежки клуб или неформален „крал“ на улицата?

Способности: Дали едно от децата (тийнейджърите) превъзхожда другото по отношение на умствени, емоционални и физически възможности? Дали потенциалната жертва е дете с увреждания или изостанало в своето развитие?

Власт: Дали едно от децата (тийнейджърите) заплашва другото, опитва се да го подкупи или прилага физическа сила.

Ако си отговорил на някои от тези въпроси утвърдително, това означава, че сексуалната активност, която

си наблюдавал, може да представлява сексуална злоупотреба. Най-добре е да потърсиш помощта на психолог или друг специалист с опит и да му разкажеш за ситуацията, която те е обезпокоила. Не забравяй, че можеш да установиш такъв контакт дори ако не си сигурен, че става дума за сексуална злоупотреба. Така можеш да разсееш своите съмнения или да се убедиш в съмненията си и да осигуриш помощ и на двете деца - на извършителя и на жертвата на сексуалната злоупотреба.

КАКВИ СЕКСУАЛНИ ПРОЯВИ СА НОРМАЛНИ ЗА ДЕЦАТА?

Сексуалността е интегрална част от всеки човек, независимо от възрастта му. По-долу е представен непълен списък на прояви на сексуалност, които са нормални за децата.

Период от 0 до 3 години (бебешки и следбебешки период)

Масови прояви:

Детето се учи да идентифицира себе си и своето тяло. Докосва своето тяло и проверява как е изградено.

Период от 3 до 6 години (предучилищен период)

Масови прояви:

Въпроси относно бременността, ролята на майката и бащата в създаването и раждането на детето, а също така анатомия на половите органи, особено анатомичните различия между момчетата и момичетата, между детето и възрастния човек.

Първа детска любов.

Експониране на своята голота, отсъствие на чувство за срам в това отношение.

Взаимно оглеждане и докосване от децата на интимни части на тялото (например игра на доктор, на баща и майка и други).

Случва се:

Мастурбация у дома и на публични места.

Период от 7 до 11 години (ранен училищен период)

Масови прояви:

Детето силно се идентифицира със своя пол. Възприема поведение, което е характерно за неговия пол.

Случва се:

Сексуални игри в рамките на един пол.

Период от 12 до 16 години (период на израстване/съзряване)

Масови прояви:

Въпроси, които се отнасят до сексуалните традиции, вземане на решение относно връзките.

Мастурбация на уединени места.

Експериментиране с връстници — като например целувки с отворена уста, милувки и докосване на интимни части на тялото. Също така детско воайорство. Често влюбване.

СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА С ДЕЦА ЧРЕЗ ИНТЕРНЕТ

Развитието на интернет съществено промени възможностите за комуникация и разшири достъпа до информация. Същевременно въоръжи извършителите на престъпления с нови форми на достъп до жертвите. Децата и младежите прекарват в интернет изключително много време. В глобалната мрежата те проявяват различна активност, например установяват познанства, играят на игри, търсят отговор на въпроси, които ги вълнуват. По време на тази активност те са изложени на въздействието на вредни съдържания, опасни връзки и кибернасилие, които могат да доведат до смущения в тяхното психосексуално развитие и/или до сексуална злоупотреба.

В много случаи родителите нямат представа за това, което върши тяхното дете в интернет. Те не го предпазват, защото не осъзнават на какъв вид опасност е изложено. Фактът, че младият човек не напуска своята стая, създава погрешно впечатление, че там той е в безопасност. За съжаление, ако по време на използването на интернет детето няма подкрепата на възрастните, то лесно може да стане жертва.

Опасни контакти - прелъстяване на деца в интернет

Явлението онлайн прелъстяване на деца, определено в англоезичната литература на тази тема с термина *grooming*, е особена връзка, създадена в интернет между възрастно лице и дете с цел прелъстяване на детето и сексуална злоупотреба с него. Сексолозите определят такова поведение на възрастните като типично за хора със склонност към педофилия.

Като прелъстява детето в интернет извършителят обикновено се стреми към среща с него в реалния свят и сексуалното му насилване, както и използването му за производство на детска порнография. Въпреки че

grooming връзката не винаги завършва с контакт с жертвата в действителния свят, тя винаги травматизира младия човек. Според мнението на терапевтите, последствия от прелъстяването на детето в интернет са типични симптоми на психическа травма, възникнали в резултат на сексуална злоупотреба.

Децата са изложени на тези опасни контакти основно при запознаване с помощта на чатове, сайтове и социални мрежи, където младите потребители споделят лична информация, която може да помогне на извършителя в процеса на прелъстяване.

Кибернасилие

Кибернасилието е изпращане или публикуване чрез интернет и мобилни телефони на съдържание и материали, които имат за цел да увредят друго лице. Понякога такова поведение има също така сексуално съдържание и подтекст.

Младите потребители на интернет често пъти не осъзнават колко силно могат да наранят някого. Случва се те да атакуват словесно свои връстници, като за тази цел използват вулгарно съдържание със сексуален подтекст, подиграват се със сексуалността на своите връстници, правят фотомонтажи на снимки, публикуват в интернет оскърбителни филми. Понякога изпращат на някого „на шега“ линкове към порнографски интернет страници. Жертвата на такива действия не изпитва физическо насилие, но те могат да бъдат за нея източник на травматизиращи преживявания и погрешна представа за себе си и света. Вредата, причинена на дете, което е изложено на вредно порнографско съдържание по интернет, вулгаризиране на сексуални теми и присмиване над сексуалността му, може да се прояви в емоционални трудности, деформирано възприемане на своята личност, невярна представа за сексуалния живот на човека, а в резултат може да доведе до нарушения в психосексуалното му развитие.

ВАЖНО ДА СЕ ПОМНИ!

45% от децата на възраст **12 - 17 години**, които ползват интернет, са били склонявани от непознати да провеждат разговори в мрежата против волята; **68%** от тях най-малко веднъж са получавали предложение за разговор от лице, с което са се запознали в мрежата; а **44%** са участвали в среща; само **23%** от децата са информирали своите родители за срещи с лица, с които са се запознали в мрежата. **Половината от децата** са участвали в тези срещи насаме (FDN, Geminius 2006 г.).

Вредно съдържание - порнография

Порнографията в интернет, включително и детската порнография, е изключително вредно съдържание, на което детето може да попадне, когато проявява различна активност в мрежата. Порнографията, която няма защита във вид на филтри/обозначение, че е предназначена за възрастни лица, представлява нелегално съдържание. Детската порнография е много сериозно престъпление. Както нейното производство, притежаване, така и нейното разпространение са закононарушение в България. Порнографските материали, на чието гледане е изложено детето, могат да бъдат много вредни за него, тъй като:

- контактът с порнографско съдържание нарушава психосексуалното развитие на детето, може да има негативно влияние върху начина, по който възприема своето тяло, да го подтиква към прояви, които са извън нормата;
- да са причина светът да стане неразбираем за детето, да го заплашва и детето да престане да се чувства сигурно в него;
- тези материали могат да предизвикат негативни емоции, стрес, превъзбуждане;

могат да влияят на формирането на погрешни представи за заобикалящия го свят.

Децата може да бъдат накарани да гледат детска порнография, но също така може да бъдат привлечени да участват в нейното създаване.

Въпреки суровите разпоредби в областта на борбата с детската порнография и международното сътрудничество в тази област, установено е, че в интернет се намират 4 милиона от този тип страници. Този брой е нараснал четири пъти от 2004 година насам.

Тревожно и същевременно много рисковано явление сред децата е *sexting*-ът, който се изразява във взаимно изпращане на мултимедийна информация, съдържаща еротични елементи. Такива материали лесно могат да попаднат в ръцете на извършители, които да ги използват за комерсиални цели или за шантажиране на жертвата.

ВАЖНО ДА СЕ ПОМНИ!

73% от децата попадат на порнографски материали в интернет.

63% от тях попадат на тях неслучайно (FDN, Gemius 2006 г.).

Как да се предотврати сексуалната злоупотреба с децата чрез интернет?

Преди всичко трябва да се знае, че за детето, което използва интернет и за всички негови действия там, отговаря родителят. Той има задължението да се грижи и контролира какво гледа детето, какво публикува и в какви действия участва. Съществуват много форми за защита на компютъра, които родителят може да използва, за да повиши сигурността на детето, което ползва интернет. Това са програми за родителски контрол, включващи филтриране на съдържание и мониторинг на домашните компютри, които се предлагат, включени в операционни

системи или във вид на самостоятелни програми, които безплатно могат да се свалят от специализираните сайтове. Въпреки използването на този тип защиты, ключова роля играе образоваността на детето относно правилата на безопасното използване на интернет и защитата срещу опасностите от него. Особено важен е добрият контакт на родителя с детето, така че то да чувства родителската подкрепа и да не се страхува да разговаря за важни и трудни теми. Значително по-благоприятна и безопасна ситуация за детето е, когато има възможност да разговаря с родителите на теми, свързани със сексуалната сфера, вместо да търси отговори на своите въпроси в интернет.

При съмнение, че детето поддържа бъдещи опасения контакти в интернет, които съдържат възможност за прелъстяване, родителите трябва да се заинтересоват от това. В такъв случай съобщете на <http://web112.net/> (гореща линия, на която се приемат и обработват онлайн форми за подаване на сигнали за незаконно и вредно за деца съдържание и поведение в Интернет).

ВАЖНО ДА СЕ ПОМНИ!

В интернет има около 4 милиона страници с детска порнография (ONZ 2009).

тел.: 124 123

<http://www.helpline.bg/>

На тел.: 124 123, чрез e-mail: helpline@online.bg и в Skype на адрес **blobbg** можете да получите информация за безопасно използване на интернет и съвет при възникнала проблемна ситуация. Обаждания се приемат всеки работен ден между 10:00 и 16:00 часа. Цената на разговора, независимо от продължителността, се таксува 0.15 лева с включено ДДС.

<http://web112.net/>

МОГА ЛИ ДА ОСИГУРЯ БЕЗОПАСНОСТ НА МОЕТО ДЕТЕ?

Помогни на своето дете да получи познания за сексуалността, за собственото си тяло и нормалното сексуално поведение. Разговорът на тази тема може да ти се струва труден, но той ще изиграе важна роля за защитата на твоето дете срещу сексуалната злоупотреба.

Детето трябва да научи следното:

- Какво представляват интимните части на тялото и как трябва да ги назоваваме.
- Кои видове докосване са нормални и кои не са.

Погрижи се информацията, която ще предадеш на детето, да бъде позитивна - детето трябва да се гордее със своето тяло, а не да се срамува от него. Трябва да знае също така, че неговото тяло принадлежи единствено на него и никой няма право да го докосва, ако детето не желае това.

Увери детето си, че то не е длъжно да прави нещо, което му се струва нередно или поражда страх у него. **Подчертай, че трябва** без колебание веднага да съобщи на теб или друг възрастен човек за всяко събитие, което е сметнало за опасно или буди у него тревога.

Обясни на детето разликата между добрите и лошите тайни. Помогни му да разбере, че е добре да запази в тайна, например, план за изненада на някого, но не и нещо, което поражда у него тъга, срам или несигурност.

Разговаряй с детето по въпроси, които са свързани със сексуалността. Децата започват да събират информация за секса от своите връстници, когато тръгнат на детска градина или на училище. Тази информация най-често е неточна и е изразена с вулгарен език. Затова е добре именно ти пръв да му разкажеш за тези неща. Използвай удобни случаи, каквито възникват всеки ден: къпане, гледка на бременна жена, случайно показана гола

жена по телевизията, спонтанно задавани въпроси от децата, всичко това са отлични случаи за естествено предоставяне на информация за сексуалността. Разговорът с по-малкото дете може да се окаже полезен за теб, отколкото когато детето порасне, особено в навечерието на пубертета.

Изключително важно е ти самият да знаеш кое сексуално поведение е подходящо и нормално в различните периоди на детството. Започвайки разговор с детето за сексуалността, не се ограничавай само до опасностите. Разкажи му за любовта, интимността и физическата близост, които трябва да бъдат свързани с тази сфера.

Подготви се за разговора с детето. Разговорът на теми, свързани със сексуалността, е нещо съвсем нормално, но мнозина се чувстват засрамени или изпитват неудобство. Затова е важно да се подготвиш за обсъждането на тези теми с детето. Предварително помисли каква представа за сексуалността и ценностите, свързани с тази сфера на живот, искаш да предадеш на детето. **Обмисли** също така какви думи, свързани със сексуалността, искаш да научи и употребява детето ти, като за целта може да използваш специализирана литература; в библиотеките и книжарниците можеш да намериш добри книги, посветени на тази тематика; **потърси съветите** на лекар, учител или друг професионалист, който се занимава с деца.

Създай открити и изпълнени с доверие отношения с детето още от първите години на живота му. **Вслушвай се** винаги внимателно в неговите страхове и опасения. Учейки детето, че неговото тяло принадлежи само на него, и ти трябва да спазваш тази повеля. **Не принуждавай** детето да приема каквато и да е форма на докосване, ако то няма такова желание, например да го прегръщат роднини по време на семейни сбирки. **Никога не прилагай физически наказания** – защото в противен случай детето научава, че възрастните имат право да нарушават неговата телесна неприкосновеност.

Най-важното! Докато учиш детето как да се предпазва от опасностите, никога не забравяй, че лично ти си отговорен за неговата безопасност, а не самото дете. Дори най-добре подготвените деца могат да се окажат безпомощни пред коварството на възрастните и сложността на ситуациите. **Внимателно следи** с какви възрастни има контакт твоето дете и дали прекарва времето си в безопасност. **Направи всичко възможно**, за да информираш децата, че могат да получат анонимно подкрепа и съвет.

Децата, преживели сексуална злоупотреба, се чувстват самотни и им се струва, че на никого не могат да кажат за това, което им се е случило. Те обичат своите родители и най-близките си хора, но се страхуват от техните реакции, срамуват се. Децата искат да предпазят семейството от информацията, която може да наруши досегашния живот, и затова премълчават. Изключително трудно се разкриват случаите на сексуална злоупотреба, когато извършителят е някой от семейството на детето.

В такива ситуации непознато, анонимно, доброжелателно лице може да помогне на детето да преодолее своите страхове и да бъде подкрепено в избора на най-добра стратегия, за да се справи с трудната ситуация.

Националната телефонна линия за деца **116 111** е предназначена за подкрепа, консултиране и помощ на деца, които са в риск или в трудна житейска ситуация, както и когато искат да останат анонимни.

Обаждането на номер **116 111** е безплатно от мобилен и стационарен телефон. Линията функционира 24 часа в денонощието.

Националната телефонна линия за деца **116 111** се обслужва от Фондация „Асоциация Анимус“ и е под управлението на Държавната агенция за закрила на детето.

 116 111

КОГАТО ДЕТЕТО Е БИЛО ЖЕРТВА НА СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА

Ако знаеш, че някое дете е било жертва на сексуална злоупотреба, длъжен си да съобщиш това. Можеш да се обадиш в местния полицейски участък, в прокуратурата или в отдел „Закрила на детето“ по местонахождение на детето. Можеш също така да се консултираш със служител от организация, която се занимава с оказване на помощ на деца, станали жертва на насилие, с педагог или с някакъв друг професионалист. Най-бързо действие по сигнала ще има, ако позвъниш по всяко време на денонощието на **116 111 – Националната линия за деца**.

Ако си родител на детето, можеш също така да го заведеш на лекар или при психолог, които са длъжни да съобщават за всички случаи на сексуална злоупотреба.

Как може да се помогне на дете, което е било жертва на сексуална злоупотреба?

Съвсем естествено е, че ще бъдеш много разстроен, но изключително важно е да не реагираш по начин, който може да засили стреса и страданието на детето.

- Детето трябва да знае, че то не е виновно за това, което се е случило.
- Покажи, че му вярваш. Трябва да убедиш детето, че не се съмняваш в истинността на неговите думи. Не забравяй, че децата много рядко лъжат или си измислят в такива случаи.
- Остави детето да говори за това, което се е случило, без да го принуждаваш да го прави.
- Трябва да убедиш детето, че е направило добре, като ти е разказало за това, което му се е случило.

- Ако се е стигнало до сексуална злоупотреба, не го обвинявай, че не те е послушало и не е изпълнило твоите указания - например, че е излязло от къщи без позволение. Не задавай въпроси като: „Защо веднага не избяга?“, „Защо не ми каза по-рано за това?“, които внушават, че детето не е постъпило както трябва, и че носи вина.
- Не драматизирай, но също така не се преструвай, че нищо не се е случило и че детето трябва да забрави всичко, колкото е възможно по-скоро. Не изразявай нетърпеливост, но не създавай също така атмосфера на голямо нещастие и страдание.
- Трябва да убедиш детето, че не е само, защото ти си с него и ще го закриляш, ще направиш всичко, за да не се повтори това.
- Детето трябва научи също така, че това, което е сторил извършителят, е нарушение на закона, и че той носи цялата вина, независимо от това дали детето се е опитало или не да откаже или да избяга.

Може да се почувстваш съвсем отчаян, особено ако извършителят е някой член на семейството. Може да се нуждаеш от помощ, за да се справиш със силните, противоречиви емоции, свързани с разкритата сексуална злоупотреба като: шок, гняв, недоверие, чувство за вина и страх и др. Потърси професионална помощ, свържи се с психолог.

Ако искаш да знаеш повече...

Полезна информация за родители и професионалисти предоставя Институт по социални дейности и практики на страницата на Ресурсен център по проблемите за насилието над деца:

www.detetosvidetel.org

Национална телефонна линия за деца:

116 111

Националната телефонна линия за деца има и своя електронна страница, на която се предлага консултиране по e-mail:

www.116111.bg

Гореща телефонна линия за деца, юноши и жени, преживели насилие:

+359 2 981 76 86

Държавна агенция за закрила на детето:

София 1051, ул. „Триадица“ №2

тел.: +359 2 933 90 50 или +359 2 933 90 30

sacp@sacp.government.bg

Сигнализиране за установено вредно съдържание в мрежата:

Фондация „Приложни изследвания и комуникация“

<http://web112.net/>

Информация за безопасно използване на интернет и съвет при възникнала проблемна ситуация с деца в мрежата:

Българската линия за онлайн безопасност БЛОБ

тел.: 124 123

<http://www.helpline.bg/>

Децата, жертва на **престъпни ласки**,
искат да станат невидими.

Повече информация и помощ в случай на сексуална злоупотреба с деца
на тел.: 116111 или на www.detetosvidetel.org

Организатори:

Партньори:

